

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

ERTUŞ / TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 37871/08)

KARAR

STRAZBURG

5 Kasım 2013

İşbu karar AIHS'nin 44 § 2. maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2013. Bu gayriresmi çeviri, Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme için bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, İnsan Hakları Daire Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Ertuş / Türkiye davasında,

Başkan

Guido Raimondi,

Yargıçlar

Danutė Jočienė,

Dragoljub Popović,

András Sajó,

Işıl Karakaş,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Helen Keller

ve ***Bölüm Yazı İşleri Müdürü*** Stanley Naismith'in katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm), 8 Ekim 2013 tarihinde gerçekleştirilen kapalı müzakereler sonucunda, aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir.

USUL

1. Davanın temelinde, Türk vatandaşları olan Bay Hüseyin Ertuş, Bayan Aysel Ertuş ve Bay Cüneyt Ertuş ("başvuran") tarafından Türkiye Cumhuriyeti aleyhine 30 Temmuz 2008 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına İlişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesine uygun olarak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("Mahkeme") yapılmış olan 37871/08 no.'lu başvuru yer almaktadır. İsimleri geçen ilk iki başvuran, üçüncü başvuranın anne ve babasıdır.

2. Başvuranlar, Hakkari'de görev yapan avukat Bay F. Timur tarafından temsil edilmişlerdir. Türk Hükümeti ("Hükümet") ise kendi görevlisi tarafından temsil edilmiştir.

3. Mahkeme, 22 Haziran 2010 tarihinde, başvurunun ilk iki başvuran ile ilgili kısmını kabul edilemez olarak beyan etmiştir. Mahkeme ayrıca,

üçüncü başvuranın yakalanması esnasında kötü muameleye maruz kaldığına ve kötü muameleye maruz kaldığı iddialarının yerel makamlarca derinlemesine incelenmediğine ilişkin iddialarının Hükümet'e iletilmesine karar vermiş ve üçüncü başvuranın iddialarının geri kalan kısmının kabul edilemez olduğunu beyan etmiştir. Ayrıca, başvurunun kabul edilebilirliği ve esası hakkında aynı anda hüküm verilmesine karar vermiştir (Sözleşme'nin 29/1 maddesi).

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

4. Başvuran 1993 doğumludur ve Hakkari'de ikamet etmektedir.

5. Söz konusu zamanda on beş yaşında olan başvuran, yasadışı bir örgüt olan PKK'yı (Kürdistan İşçi Partisi) desteklediği ve kanuna aykırı bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle 22 Mart 2008 tarihinde yakalanmıştır. Başvuran tarafından imzalanmış olan yakalama tutanağına göre, üçyüz kişilik bir grup yasadışı örgütü destekleyici sloganlar atarak Hakkari şehir merkezindeki Atatürk heykelinin etrafında toplanmıştır. Daha sonra bu grup, taş ve sopalar ile heykele saldırmıştır. Polis, müdahalede bulunmuş ve sokakta barikat kuran ve araç lastikleri yakan göstericileri kovalamaya başlamıştır. Yakalama tutanağında, başvuranın olay esnasında yakalanan kişiler arasında yer aldığı belirtilmiştir.

6. Başvuran tarafından ibraz edilen video kayıtlarında, başvuranın sokakta ağladığı ve sivil bir polis memurunun başvuranı sağ kolundan tuttuğu görülmektedir. Polis memurunun daha sonra başvuranın kollarını arkasından bükerek öne eğilmeye zorladığı görülmektedir. Bunlar olurken başka bir polis memuru başvurana "şerefsiz" diye hitap etmiştir. Başvuranı tutan polis memurunun etrafında başka hiçbir gösterici görülmemekle

birlikte, söz konusu polis memurunun yanında en az dört polis memurunun daha olduğu gör÷lmektedir.

7. Başvuran, aynı gün içerisinde Hakkari Adli Tıp Kurumu'ndaki bir doktor tarafından muayene edilmiştir ve doktor, başvuranın vücudunda kötü muameleye dair herhangi bir iz bulunmadığını kaydetmiştir.

8. Başvuran 23 Mart 2008 tarihinde bir kez daha tıbbi muayeneden geçirilmiştir. Başvuran hakkında düzenlenen tıbbi raporda, başvuranın vücudunda kötü muameleye dair herhangi bir ize yine rastlanmadığı belirtilmiştir.

9. Başvuran daha sonra sırasıyla Hakkari Cumhuriyet savcısı ve Hakkari Sulh Ceza Mahkemesi huzuruna çıkarılmıştır. Başvuran avukatının nezaretinde, özellikle, ne kanuna aykırı bir gösteriye katıldığını ne de polis memurlarına karşı direniş gösterdiğini belirterek aleyhindeki suçlamaları reddetmiş ve yakalandığı sırada yürüyerek şehir merkezinden geçmekte olduğunu ileri sürmüştür. Nöbetçi hakim, başvuranın tutuklanması talebinin reddine karar vermiştir.

10. Cumhuriyet savcısı, nöbetçi hakimın kararına itiraz etmiştir. Hakkari Asliye Ceza Mahkemesi 25 Mart 2008 tarihinde, Cumhuriyet savcısının itirazını yerinde bulmuş ve başvuranın tutuklanmasına hükmetmiştir. Başvuran aynı gün yakalanarak tutuklanmıştır. Başvuran, cezaevine götür÷lmeden önce, Hakkari Devlet Hastanesi'nde bir doktor tarafından muayene edilmiştir ve muayeneyi yapan doktor başvuranın vücudunda kötü muameleye dair herhangi bir izin bulunmadığını kaydetmiştir.

11. Başvuranın anne ve babası 28 Mart 2008 tarihinde, yakalanması esnasında aşırı güç kullanılması sonucu oğullarının kolunun kırıldığını iddia ederek, başvuranın yakalanması işlemini gerçekleştiren polis memurları hakkında suç duyurusunda bulunmuşlardır. Başvuran aynı gün içerisinde, tıbbi muayeneden geçirilmesi amacıyla Hakkari Devlet Hastanesi'ne götür÷lmüştür. Doktorlar başvuranın kafasının, omuzlarının, kollarının, kol bileklerinin ve ellerinin röntgeninin çekilmesine karar vermişlerdir. Tıbbi

raporlara göre, başvuranın kolunda kırık bulunmamakla birlikte, daha önce düşmesi sonucu başının üstünde (kafasının tepesinde) 2x1 cm büyüklüğünde eski bir yaranın bulunduğu ve sağ elinin işaret parmağının ikinci falanksı (parmak kemiği) üzerinde 2x1 cm büyüklüğünde kabuk bağlamış bir yaranın olduğu tespit edilmiştir.

12. Başvuran 31 Mart 2008 tarihinde bu kez cezaevi doktoru tarafından muayeneden geçirilmiş ve cezaevi doktoru, başvuranın sağ dirseğinde yumuşak bir doku yaralanması sonucu oluşan minimal bir ödem (hafif şişlik) olduğunun ve sağ elinin yüzük ve serçe parmaklarının distal falanksları üzerinde iyileşmekte yaraların olduğunun gözlendiğini bildirmiştir.

13. Hakkari Cumhuriyet savcısı başvuranın anne ve babasının kötü muamele iddialarına ilişkin bir soruşturma başlatmıştır. Cumhuriyet savcısı 17 Nisan 2008 tarihinde, başvurunu yakalayan polis memurları hakkında kovuşturmayla yer olmadığına dair karar vermiştir. Savcı kararında, başvuranın yakalanmasına ilişkin video kayıtlarının incelendiğini ve polis memurlarının aşırı güç kullanmadıkları sonucuna varıldığını ifade etmiştir. Cumhuriyet savcısı ayrıca, tıbbi raporların başvuranın gözaltında tutulmasının ilk ve son günleri olan 22 Mart ve 23 Mart 2008 tarihlerinde düzenlenmiş olduğunu ve bunların ardından 25 Mart 2008 tarihinde başvuranın tutukluluğunun ilk gününde düzenlenen raporda başvuranın vücudunda kötü muameleye dair herhangi bir iz bulunmadığının kaydedildiğini gözlemlemiştir. Dahası, başvuranın kolunun kırıldığını iddia etmesine rağmen, çekilen röntgenlerde herhangi bir kırık bulgusuna rastlanmamıştır. Hakkari Cumhuriyet savcısı bunların yanı sıra, 23 Mart 2008 tarihinde sorgulanması esnasında bir avukat tarafından temsil edilen başvuranın kötü muameleye maruz kaldığından ya da kolunun yaralandığından bahsetmemiş olduğunu da göz önünde bulundurmıştır. Ayrıca, başvuran söz konusu tarihte serbest bırakılmıştır ve 25 Mart 2008 tarihinde başvuranın tutuklanmasına kadar, annesi ve babası kötü

muameleye dair herhangi bir şikayette bulunmamış ya da oğullarının kolunun kırıldığını fark etmemişlerdir. Cumhuriyet savcısı ayrıca, başvuranın kötü muameleye uğradığı iddialarına ilişkin olarak birçok basın kuruluşu tarafından yayınlanan fotoğraflara ve haber makalelerine atıfta bulunmuştur. Savcı, terör örgütünün talimatları üzerine bazı medya kuruluşlarının polis tarafından bir gencin kolunun kırılmış olduğunu iddia ederek güvenlik güçleri aleyhine bir kampanya başlattıklarını kaydetmiştir. Bu bağlamda, başvuranın yakalanması işlemini gerçekleştiren polis memurlarının isimleri ve hatta adresleri haberlerde yayınlanmış ve olay, güvenlik güçlerine karşı bir ayaklanma çıkarılmasına yönelik bir amaçla kullanılmıştır. Dahası, başvuranın ailesi adına yardım amaçlı bağışların yapıldığı bir banka hesabının açılmış olduğu ortaya çıkmıştır. Savcının kararı, bu olaylara ilişkin soruşturmaların derdest olduğunu göstermiştir. Son olarak, savcı, başvuranın iddialarının polis memurlarının itibarını zedelemek amacını taşıdığı ve başvuranın iddialarını destekleyen herhangi bir delil bulunmadığı sonucuna varmıştır.

14. Başvuran 11 Nisan 2008 tarihinde serbest bırakılmıştır.

15. Başvuran 21 Nisan ve 30 Nisan 2008 tarihleri arasında, İnsan Hakları Vakfı'nın İzmir Şubesi'nde bir dizi tıbbi muayeneden geçirilmiştir. Başvuran, doktorlara, üç gün polis gözetiminde tutulduğunu ve bu süre içerisinde kötü muameleye maruz kaldığını anlatmıştır. 8 Mayıs 2008 tarihinde düzenlenen tıbbi rapor çoğunlukla, başvuranın polis gözetimi esnasında kötü muameleye maruz kaldığı iddiaları üzerinde durmuş ve başvuranın sağ dirseğinde travma sonucu oluşan efüzyonun (şişlik) yanı sıra sol kulağında ve burnunda bir ödem olduğunu kaydetmiştir. Başvuranın ayrıca, ağır depresyon ve travma sonrası stres bozukluğu yaşadığı belirtilmiştir. Doktorlar, bu fiziksel ve psikolojik durumun başvuranın yakalanması ve gözetiminde tutulması esnasında gördüğü muamele ile doğrudan bağlantılı olduğu sonucuna varmışlardır.

16. Başvuran, Hakkari Cumhuriyet savcısının 17 Nisan 2008 tarihli kararına, 9 Mayıs 2008 tarihinde Van Ağır Ceza Mahkemesi nezdinde bir itirazda bulunmuştur. Başvuran, yakalanması esnasında kötü muameleye maruz bırakıldığını iddia etmiş ve bu iddialarını desteklemek amacıyla 8 Mayıs 2008 tarihli tıbbi raporu mahkemeye sunmuştur.

17. Van Ağır Ceza Mahkemesi 27 Mayıs 2008 tarihinde, söz konusu başvuruyu reddetmiştir.

18. Cumhuriyet savcısı 30 Mayıs 2008 tarihinde, başvuran hakkında yasadışı bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle 2911 sayılı Kanun (Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu) uyarınca, Van Ağır Ceza Mahkemesi'ne dava açmıştır. Başvuran 9 Haziran 2010 tarihinde, delil yetersizliği nedeniyle tüm suçlamalardan beraat ettirilmiştir.

19. Bu süre içerisinde, başvuran 22 Mart 2008 tarihinde maruz kaldığı kötü muamele bakımından gördüğü maddi ve manevi zararlara ilişkin olarak 2009 yılının Mayıs ayında Van İdare Mahkemesi'ne tazminat davası açmıştır. Söz konusu tazminat davası 3 Mayıs 2010 tarihinde reddedilmiştir.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME'NİN 3. VE 13. MADDELERİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

20. Başvuran, yakalanması esnasında kötü muameleye maruz kaldığından şikayetçi olmuştur. Başvuran ayrıca, kötü muamele iddialarının yerel makamlar tarafından derinlemesine incelenmediğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, Sözleşme'nin 3. ve 13. maddelerine dayanmıştır.

21. Hükümet iddiaların tümüne itiraz etmiştir.

22. Mahkeme, söz konusu iddiaların Sözleşme'nin yalnızca 3. maddesi bakımından incelenmesi gerektiğini değerlendirmiştir. İlgili madde aşağıdaki gibidir:

“Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muameleye veya cezaya tabi tutulamaz.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

23. Hükümet, Mahkeme'nin bu şikayeti Sözleşme'nin 35/1 hükmü gereğince iç hukuk yollarının tüketilmesi koşulunu yerine getirmediği gerekçesiyle reddetmesini talep etmiştir. Bu itibarla, Hükümet, başvuranın Mahkeme'ye başvurmadan önce Van İdare Mahkemesi önündeki yargılamaların sonuçlanmasını beklememiş olduğunu belirtmiştir. Hükümet, Mahkeme'nin bu talebi kabul etmemesi halinde, başvuranın yakalanmasından itibaren altı ay içerisinde Mahkeme'ye başvurmuş olması gerektiğinden ötürü, altı ay kuralına uyulmadığı gerekçesiyle başvuruyu reddetmesini talep etmiştir.

24. Mahkeme, yerleşik içtihatlarına göre, idare mahkemeleri önünde açılan tazminat yargılamalarının Sözleşmecisi bir Taraf'ın 3. madde kapsamındaki yükümlülükleri içerisinde sayılması için yeterli olarak addedilemeyeceğini yinelemektedir (Bk. *Atalay / Türkiye*, no. 1249/03, prg. 29, 18 Eylül 2008). Mahkeme, somut davada başvuranın şikayetlerine ilişkin nihai yerel mahkeme kararının Van Ağır Ceza Mahkemesi'nin 27 Mayıs 2008 tarihli kararı olduğunu ifade etmiştir. Mahkeme'ye başvurunun 30 Temmuz 2008 tarihinde yapılmış olması sebebiyle, Hükümet'in ön itirazlarının her ikisinin de reddedilmesi gerekmektedir.

25. Mahkeme, başvurunun geri kalan bölümünün, Sözleşme'nin 35/3 (a) hükmünün anlamı dahilinde, açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. Ayrıca, Mahkeme, başvurunun başka herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesiyle de bağdaşmadığı kanısındadır. Dolayısıyla,

başvurunun kabul edilebilir olarak beyan edilmesi gerektiği sonucuna varmıştır.

B. Esas Hakkında

1. 3. Maddenin esası hakkında

26. Mahkeme'nin pek çok kez dikkat çektiği üzere, Sözleşme'nin 3. maddesi demokratik bir toplumun en temel değerlerinden birini ortaya koymaktadır. Söz konusu madde, koşullara ve mağdurun tutum ve davranışlarına bakılmaksızın, işkence veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezayı mutlak surette yasaklamaktadır (Bk. *Labita / İtalya* [BD], no. 26772/95, prg. 119, AİHM 2000–IV). Bu bağlamda, Mahkeme aynı zamanda, kötü muamelenin şayet Sözleşme'nin 3. maddesinin kapsamına girecekse, asgari bir ciddiyet düzeyine ulaşmış olması gerektiğini kaydetmektedir.

27. Mahkeme ayrıca, kötü muamele iddialarının uygun delillerle desteklenmesi gerektiğini tekrarlamıştır. Mahkeme, bu delilleri değerlendirirken, genellikle “makul şüphenin ötesinde” ispat standardını uygulamaktadır (Bk. *Talat Tepe / Türkiye*, no. 31247/96, prg. 48, 21 Aralık 2004). Ancak bu türden bir ispat, yeterli derecede güçlü, açık ve uyumlu sonuçlar ya da aksi ispat edilemeyen benzer fiili karinelere dayanmaktadır (Bk. yukarıda anılan *Labita* kararı, prg. 121). Mahkeme ayrıca, yetkililerin denetimi altına alınan bir kişinin kendi davranışı tarafından mutlak biçimde gerekli kılınmamış her türlü güç kullanımının insan haysiyetine zarar vermekte olduğunu ve ilke olarak, Sözleşme'nin 3. maddesi ile güvence altına alınan hak karşısında ihlal teşkil etmekte olduğunu vurgulamaktadır (Bk. gerekli değişikliklerle birlikte (*mutatis mutandis*), *Ribitsch / Avusturya*, 4 Aralık 1995, prg. 38, Seri A no. 336). Nitekim, tatmin edici ve ikna edici bir açıklama sunmak suretiyle ispat

yükümlülüğü makamlara ait olarak değerlendirilebilir (aynı yerde, prg. 34, ve bk. *Salman / Türkiye* [BD], no. 21986/93, prg. 100, AİHM 2000-VII).

28. Mahkeme, mevcut davada, başvuranın yerel mahkemeler önünde, yakalanması esnasında aşırı güç kullanılması sonucu sağ kolunun yaralandığını iddia ettiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, başvuranın yerel mahkemeler önündeki yargılamalar esnasında, polis gözaltısı ve sonrasındaki tutukluluğu sırasında kötü muameleye maruz kaldığı yönündeki iddialarını hiçbir şekilde dile getirmemiş olması nedeniyle, davanın incelenmesini yalnızca, başvuranın yakalanması esnasında kullanılan gücün mutlak biçimde gerekli ve orantılı olup olmadığının tespit edilmesi ile sınırlı tutacaktır. Bu bağlamda, Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin önceden belirlenmiş bazı koşullarda güç kullanılmasını yasaklamadığını yinelemektedir. Ancak, bu türden bir güç yalnızca mutlak biçimde gerekli olması halinde kullanılabilir ve aşırı düzeyde olmamalıdır (Bk. *Rehbock / Slovenya*, no. 29462/95, prg. 66-78, AİHM 2000-XII).

29. Mahkeme, başvuranın yakalanması esnasında güç kullanılması sonucu yaralanmış olduğunu iddia etmesine rağmen çeşitli unsurların başvuranın iddialarının doğruluğuna gölge düşürmekte olduğunu kaydetmektedir. Bu bağlamda, Mahkeme, başvuranın polis gözaltısında tutulmasının ilk ve son günleri olan 22 Mart ve 23 Mart 2008 tarihlerinde düzenlenen tıbbi raporlarda başvuranın vücudunda kötü muameleye dair herhangi bir iz bulunmadığının kaydedildiğini gözlemlemektedir. Mahkeme ayrıca, başvuranın 23 Mart 2008 tarihinde serbest bırakıldığına ve sonrasında 25 Mart 2008 tarihinde tutuklanana kadar ailesiyle birlikte kaldığına dikkat çekmektedir. Başvuran, bu süre zarfında herhangi bir tıbbi yardıma başvurmamış ya da kolundaki yaralanmaya ilişkin bir tıbbi rapor almamıştır. Dahası, başvuran, cezaevine götürüldüğü 25 Mart 2008 tarihinde başka bir tıbbi muayeneden geçirilmiştir ve bu muayene sonucunda da yine vücudunda herhangi bir yaralanma bulgusuna

rastlanmamıştır. Bu bağlamda, Mahkeme, başvuranın anne ve babasının, başvuranın 22 Mart tarihinde yakalanmasından altı gün sonra 28 Mart tarihinde Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunduklarını ve yakalama işlemini gerçekleştiren polis memurları tarafından başvuranın kolunun kırıldığını iddia ettiklerini kaydetmektedir. Başvuran daha sonra savcının talimatı üzerine hastaneye sevk edilmiştir ve çekilen röntgenler başvuranın kolunda herhangi bir kırık olmadığını ortaya koymuştur. Başvuranın vücudunda tespit edilen yaralanmalar yalnızca daha önce düşmesi sonucu başının üstünde 2x1 cm büyüklüğünde eski bir yara ve sağ elinin işaret parmağının ikinci falanksı üzerinde 2x1 cm büyüklüğünde kabuk bağlamış bir yaradan ibarettir.

30. Mahkeme ayrıca, dava dosyasından, yerel yargılamaların hiçbir aşamasında ya da Strazburg yargılamaları esnasında başvuranın ilk tıbbi raporların doğruluğuna itiraz etmemiş veya bu raporları düzenleyen doktorların kendisinin yaralarını muayene etmediklerine ilişkin bir iddiada bulunmamış olduğunu gözlemlemektedir (Bk. *Coşar / Türkiye*, no. 22568/05, prg. 33, 26 Mart 2013). Video kayıtlarında başvuranın sokakta ağladığı ve sivil bir polis memurunun başvuranın kollarını arkasından bükerek öne eğilmeye zorladığı görülürken, Mahkeme, başvuranın polis gözaltısında geçirmiş olduğu sürenin ilk ve son günlerinde vücudunda herhangi bir yaralanma belirtisi olmadığını kaydeden tıbbi rapora dayanarak, başvurana karşı kullanılan gücün Sözleşme'nin 3. maddesinin kapsamına girecek şekilde asgari bir ciddiyet düzeyine ulaşmamış olduğunu değerlendirmektedir.

31. Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin esas bakımından ihlalinin söz konusu olmadığı sonucuna varmıştır.

2. 3. Maddenin usulü hakkında

32. Mahkeme, Sözleşme'nin 3. maddesinin, kötü muamele iddialarının “belli delillerle savunulabilir” ve “makul bir şüphe uyandıran” nitelikte

olması halinde, yetkililerin iddialara ilişkin olarak etkin bir soruşturma yürütmesini gerektirdiğini yinelemektedir (Bk. özellikle, *Assenov ve Diğerleri / Bulgaristan*, 28 Ekim 1998, prg. 101-102, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-VIII).

33. Mevcut davada, Mahkeme, başvuranın iddia edildiği gibi kötü muameleye maruz kalıp kalmadığını delil yetersizliğinden dolayı tespit edememiştir. Ancak, Mahkeme'nin daha önceki kararlarında hükmettiği üzere, bu durum, Devletin soruşturma yürütülmesine ilişkin pozitif yükümlülüğü gereğince, başvuranın 3. madde kapsamındaki şikayetinin "ileri sürülebilir" olmasını engellemez (Bk. *Böke ve Kandemir / Türkiye*, no. 71912/01, 26968/02 ve 36397/03, prg. 54, 10 Mart 2009).

34. Dava dosyasında yer alan bilgilere göre, başvuranın 28 Mart 2008 tarihindeki şikayetini takiben, Hakkari Cumhuriyet savcısı bir soruşturma başlatmıştır. Ancak, Mahkeme, başvuranın yakalanması işlemini gerçekleştiren polis memurlarının hiçbirinin şüpheli sıfatıyla sorgulanmadıklarını kaydetmektedir. Ayrıca, başvuran, savcı tarafından hiç sorgulanmamış ve kendisine sanık polis memurları ile yüzleştirilme imkanı sunulmamıştır. Savcı, kovuşturmayaya yer olmadığına dair uzun kararında, yalnızca, başvuranın kötü muamele iddialarının polis memurlarının itibarını zedelemek amacını güttüğü varsayımı üzerine hareket etmiştir.

35. Yukarıda belirtilenler ışığında, Mahkeme, başvuranın kötü muameleye maruz kaldığına ilişkin iddialarına yönelik soruşturmanın özenli bir şekilde yürütülmediğini ve soruşturmanın etkin olarak kabul edilemeyeceğini değerlendirmektedir. Bu nedenle Mahkeme, yetkililerin başvuranın kötü muamele iddialarına ilişkin etkin bir soruşturma yürütmemiş oldukları sonucuna varmaktadır.

36. Bu nedenle, Sözleşme'nin 3. maddesi usul bakımından ihlal edilmiştir.

II. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

A. Tazminat

37. Başvuran maddi tazminat olarak 100,000 avro (EUR) ve manevi tazminat olarak 200,000 EUR talep etmiştir.

38. Hükümet, tazminat taleplerine itiraz etmiştir.

39. AİHM, tespit edilen ihlal ile talep edilen maddi tazminat arasında herhangi bir illiyet bağı tespit etmediği için söz konusu talebi reddetmektedir. Ancak, Mahkeme, başvuranın yalnızca bir ihlalin tespit edilmesi ile tazmin edilemez nitelikte acı ve sıkıntı yaşamış olabileceği kanaatindedir. Mahkeme, hakkaniyet temelinde, başvurana manevi tazminat olarak 5,000 avro ödenmesine hükmetmiştir.

B. Masraf ve harcamalar

40. Başvuranın temsilcisi ayrıca, kendisinin ibraz etmiş olduğu bir zaman çizelgesi ile ilgili olarak, otuz saatlik hukuki çalışması karşılığında 10,850 avro ücret talep etmiştir. Başvuranın temsilcisi aynı zamanda, yapılan masraf ve harcamalar için 567 avro talep etmiş, ancak, bu talebini destekleyecek herhangi bir fatura veya başka bir belge ibraz etmemiştir.

41. Mahkeme’nin içtihadına göre, bir başvuranın, yalnızca fiilen ve zorunlu olarak yapıldığının gösterilmesi ve miktar olarak makul olması halinde yapılan masraf ve harcamaların geri ödemesini alma hakkı bulunmaktadır. Mahkeme, başvuranın avukatının ücreti konusunda ise, zaman çizelgelerinin önceden birçok davada destekleyici belge olarak kabul edilmiş olduklarını tekrarlamaktadır (Bk. *Çoşelav / Türkiye*, no. 1413/07, prg. 89, 9 Ekim 2012, ve daha fazla örnek içeren *Beker / Türkiye*, no. 27866/03, prg. 68, 24 Mart 2009). Mahkeme bu doğrultuda, avukat ücreti olarak 2,000 avro tazminat ödenmesini uygun bulmaktadır. Mahkeme, başvuranın masraf ve harcamalara ilişkin tazminat talebinin geri kalan

kısmına ilişkin olarak ise, başvuranın bu iddiasını kanıtlamamış olduğunu kaydetmektedir. Bu doğrultuda, Mahkeme, bu başlık altında herhangi bir miktara hükmetmemiştir.

C. Gecikme Faizi

42. AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar verir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME,

1. Oybirliğiyle, başvurunun geri kalan bölümünün kabul edilebilir olduğuna;
2. Üç karşı dört oyla, Sözleşme'nin 3. maddesinin esas bakımından ihlal edilmediğine;
3. Oybirliğiyle, Sözleşme'nin 3. maddesinin usul bakımından ihlal edildiğine;

4. Oybirliğiyle,

(a) Sözleşme'nin 44/2 hükmü uyarınca, davalı Devletin başvurana, kararın kesinleştiği tarihten itibaren başlamak üzere üç ay içerisinde, ödeme tarihinde geçerli olan döviz kuru üzerinden davalı Devletin para birimine çevrilmek üzere aşağıdaki miktarları ödemesine;

(i) ödenmesi gereken her türlü vergi hariç olmak üzere, manevi tazminat olarak 5,000 avro (beş bin avro);

(ii) başvuranın ödemesi gereken her türlü vergi hariç olmak üzere, yapılan masraf ve harcamalar için 2,000 avro (iki bin avro);

(b) yukarıda bahsi geçen üç aylık sürenin sona ermesinden ödeme tarihine kadar, yukarıda belirtilen miktarlara, gecikme dönemi esnasında, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi verme oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranda basit faizin uygulanmasına *karar vermiş*;

5. Oybirliğiyle, başvuranın adil tazmin talebinin geri kalanını *reddetmiştir*.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İçtüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince 5 Kasım 2013 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley Naismith
Yazı İşleri Müdürü

Guido Raimondi
Başkan

Sözleşme'nin 45/2 hükmü ve AİHM İçtüzüğü'nün 74/2 hükmü uyarınca, Yargıçlar D. Popović, I. Karakaş ve P. Pinto de Albuquerque'in ayrık görüşü bu kararın ekinde sunulmuştur:

G.R.A.
S.H.N.

**YARGIÇLAR POPOVIĆ, KARAKAŞ VE PINTO DE
ALBUQUERQUE'İN MÜŞTEREK KISMİ MUHALEFET
ŞERHİ**

Bizler, çoğunluğun, Sözleşme'nin 3. maddesinin esas bakımından ihlal edilmemiş olduğu yönündeki görüşünü paylaşmamaktayız. Bahse konu maddenin ihlalinin söz konusu olduğu sonucuna varılması yönünde beş gerekçe gösteriyoruz.

İlk olarak, başvuran, olayların meydana geldiği zaman henüz reşit değildir.

İkinci olarak, başvuranın yakalandığı esnada polis memurlarına karşı direniş göstermemiş olduğu her iki tarafça da tartışmasız olarak kabul edilmiştir. Bu bağlamda, taraflarca ibraz edilen ve Mahkeme'nin izlemiş olduğu video kayıtlarında, başvuranın sokakta korkmuş bir şekilde ağlamakta olduğu ve bir polis memurunun başvuranı sağ kolundan tuttuğu görülmektedir. Polis memurunun daha sonra başvuranın kollarını arkasından bükerek öne eğilmeye zorladığı görülmektedir. Polis memurunun bu hareketinin, polise karşı hiçbir direniş göstermeyen ve henüz reşit olmayan başvuranın büyük ölçüde canını yaktığı açıktır. Ayrıca, cezaevi doktoru 31 Mart 2008 tarihinde, başvuranın sağ dirseğinde yumuşak bir doku yaralanması sonucu oluşan minimal bir ödem olduğunun ve sağ elinin yüzük ve serçe parmaklarının distal falanksları üzerinde iyileşmekte yaraların olduğunun gözlendiğini bildirmiştir. Bu tıbbi raporda kaydedilen bulgular, yakalanması esnasında başvurana karşı güç kullanıldığını doğrulamaktadır.

Üçüncü olarak, yakalandığı esnada başvuran yalnızdır. Ayrıca, başvuran, kendisini tutan polis memurundan oldukça küçüktür. Bunun yanı sıra, başvuranın sağ kolunu bükten polis memurunun yanında en az dört polis memurunun daha olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, başvuran, kendisine

karşı açık bir fiziksel üstünlüğü bulunan polis memurlarına karşı hiçbir aşamada herhangi bir tehlike teşkil etmemiştir.

Dördüncü olarak, bu olaylar gerçekleşirken başka bir polis memuru başvurana “şerefsiz” diye hitap etmiştir. Başvuranın bu şekilde sözlü olarak taciz edilmesi aşağılayıcı bir durumdur.

Beşinci olarak, yasadışı bir gösteriye katıldığı gerekçesiyle sonrasında başvuran hakkında ceza yargılamalarının başlatılmış olmasına rağmen, başvuran delil yetersizliği nedeniyle tüm suçlamalardan beraat ettirilmiştir. Sonuç olarak, dava dosyasında, başvuranın gösteriye katılmış olduğunu ya da polise karşı çıkan göstericiler arasında yer aldığını gösterecek hiçbir bilgi mevcut değildir.

Bu olguların uluslararası standartlar ışığında yorumlanması gerekmektedir.

Çocuk suçlulara veya şüphelilere ilişkin muameleye yönelik uluslararası standartlar; Birleşmiş Milletler Çocuk Ceza Adaleti Sisteminin Uygulanması Hakkında Asgari Standart Kurallar (“Pekin Kuralları”) (1985), Özgürlüğünden Yoksun Bırakılmış Çocukların Korunmasına İlişkin Birleşmiş Milletler Kuralları (“Havana Kuralları”) (1990), Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (“Riyad İlkeleri”) (1990), 21 Temmuz 1997 tarihli ve 1997/30 sayılı Ekonomik ve Sosyal Konsey kararı ile önerilen Ceza Adalet Sisteminde Çocuklara Yönelik Eylemlere İlişkin Yönlendirici İlkeler ve Avrupa düzeyinde, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Çocuk Dostu Adalet İlişkin Rehber (2011) ile belirlenmiştir. Bu metinlerin tümü, özellikle de çocukların özel ihtiyaçlarının ve özel korunmasız durumlarının hakimler, savcılar, polis memurları ve diğer kolluk kuvvetleri görevlileri tarafından dikkatli bir şekilde ele alınması amacıyla çocuk suçlulara ve şüphelilere yönelik çocuk dostu ve duyarlı bir yaklaşımın uygulanması için çağrıda bulunmaktadır. Örneğin, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Çocuk Dostu Adalet İlişkin Rehber’in 27. paragrafı şu şekildedir: “Polisler bütün çocukların kişisel

haklarına ve haysiyetine saygı göstermeli ve çocukların korunmasız durumlarını, başka bir deyişle, yaşlarını ve olgunluk düzeylerini ve bedensel ya da zihinsel bir engeli ya da iletişim güçlüğü olanların özel ihtiyaçlarını dikkate almalıdır.”

Bu standartların ışığında, bizler, henüz reşit olmayan, kanuna aykırı herhangi bir eyleme karışmamış, yakalanması esnasında direniş göstermemiş ve polis memurlarına karşı herhangi bir tehlike arz etmemiş olan başvurana karşı polis tarafından kullanılan gücün tamamen haksız olduğu sonucuna varmaktayız. Başvuranın yakalanması esnasında gereksiz bir şekilde güç kullanılmıştır.

Buradan hareketle, bizler, başvuranın aldığı yaraların Devletin sorumluluğuna ait olan muamelenin sonucu olarak meydana geldiği görüşünü taşımaktayız. Başvuranın aşırı güç kullanılması sonucu aldığı yaraların mahiyeti ve derecesi dikkate alındığında, söz konusu muamelenin aşağılayıcı muamele anlamına gelecek yeterlilikte bir düzeye erişmiş olduğunu değerlendirmekteyiz.

Sonuç olarak, bizler, Sözleşme’nin 3. maddesinin esas bakımından da ihlal edilmiş olduğu görüşündeyiz.